



**Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.**

1. Selitä, millä tavoin Suomen perustuslain seuraavat periaatteet pyritään käytännössä toteuttamaan:
  - a) ”Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta.”
  - b) ”Jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus.”
  - c) ”Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi.”
  
2. Monissa ammateissa miesten ja naisten suhteelliset osuudet ovat tasoittuneet viime vuosikymmeninä, mutta eräillä aloilla sukupuolittaiset erot ovat yhä suuret. Ohessa on luettelo, jossa esitetään naisten osuus uusista opiskelijoista vuonna 2007 eräillä opintoaloilla ammattioppilaitoksissa (pois lukien ammattikorkeakoulut).

Mitkä tekijät selittävät luettelossa näkyviä sukupuolittaisia eroja, miksi näitä eroja pidetään ongelmallisina, ja miten eroja pyritään tasoittamaan?

Kauneudenhoitoala	98 %
Puhdistuspalvelut	95 %
Sosiaali- ja terveysala	91 %
Opetus- ja kasvatustyö	86 %
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	14 %
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	12 %
Sähkö- ja automaatiotekniikka	6 %
Kalatalous	8 %
Metsätalous	5 %

Lähde: Kuusi, Jakku-Sihvonen & Koramo, *Koulutus ja sukupuolten tasa-arvo* (2009)

3. Tarkastele seuraavien sijoituskohteiden vahvuuksia ja heikkouksia suomalaisen piensijoittajan kannalta:
  - a) suomalaisen metsäteollisuusyrityksen osakkeet
  - b) määräaikaistalletus pankissa
  - c) osuus sijoitusrahastossa, joka sijoittaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden joukkovelkakirjoihin.

4. Tarkastele yritystoiminnan edellytyksiä pienyrityksen kannalta.
5. Miten rikos- ja riita-asian oikeuskäsittely eroavat toisistaan?
6. Toni ja Maija ovat kumpikin tahoillaan asuneet opiskelija-asunnossa, mutta nyt he ovat suunnittelemassa muuttoa avoliitossa yhteiseen kotiin. Toni haluaisi vuokra-asuntoa, Maija puolestaan haluaisi hankkia omistusasunnon.
  - a) Vertaa vuokra- ja omistusasumisen hyviä ja huonoja puolia Tonin ja Maijan tilanteen kannalta. (2 p.)
  - b) Mitä oikeustoimia liittyy yhtäältä vuokra-asunnon ja toisaalta omistusasunnon hankkimiseen? (2 p.)
  - c) Mitä muita asumismuotoja Tonille ja Maijalle on tarjolla, ja miten ne eroavat yllä mainituista asumismuodoista? (2 p.)
7. Mitä on Euroopan unionin ulkopolitiikka, ja miten Euroopan unioni toimii maailmanpolitiikassa?
8. Vuosi 2010 oli Euroopan unionin päättämä köyhyyden vastainen teemavuosi, jonka yhtenä pääkohteena oli romanien asema Euroopassa. Useimmissa Länsi-Euroopan maissa on nykyisin vaeltavia romanikerjäläisiä. Helsingin kaupunki on keskustellut kerjäämisen kieltämisestä. Kaupunginjohtaja Jussi Pajunen totesi Yleisradion Ajantasa-lähetyksessä toukokuun alussa 2010: ”Suomessa pelataan suomalaisilla säännöillä. Kerjääminen ei kuulu suomalaiseen kulttuuriin”.

Tarkastele Helsingin kaavailemaa kerjäämisen kieltämistä EU:n lainsäädännön valossa ja pohdi, mitä oikeuksia Euroopan unionin kansalaisuus suo.

- +9. Oheisessa taulukossa on esitetty vuoden 2008 kunnallisvaalien tulos eräiden puolueiden osalta siten, että niiden valtuutetut on ryhmitelty sosioekonomisen aseman mukaan.
- Missä kahdessa puolueessa työntekijöiden osuus valtuutetuista on suurin ja missä kahdessa puolueessa pienin? (2 p.)
  - Millaisia eroja puolueiden kannattajaryhmissä voidaan taulukon pohjalta päätellä olevan? (3 p.)
  - Pohdi, miten puolueiden kannattajaryhmien koostumus on vaikuttanut puolueiden toimintaan 2000-luvun Suomessa. (4 p.)

	Keskusta	Kok.	SDP	Vas.	Vihreät	PS
<b>Valtuutettuja koko maassa</b>	<b>3520</b>	<b>2018</b>	<b>2071</b>	<b>832</b>	<b>370</b>	<b>442</b>
Maa- ja metsätalousyrittäjät	825	111	3	11	5	33
Yrittäjät	366	330	99	34	22	59
Ylemmät toimihenkilöt	717	783	482	159	190	54
Alemmat toimihenkilöt	737	390	605	149	62	75
Työntekijät	366	95	491	255	22	80
Opiskelijat	87	66	44	21	32	21
Eläkeläiset	280	171	257	131	14	72
Muut	142	72	90	72	23	48

Lähde: Pekka Myrskylä, Kenen ääni kuuluu kuntien valtuustoissa? *Hyvinvointikatsaus* 2/2009

Ylemmät toimihenkilöt ovat korkeasti koulutettuja ja työskentelevät johtavissa asemissa sekä asiantuntijatehtävissä (esim. lääkäri, tuomari); alemmilla toimihenkilöillä on matalampi koulutus- ja tulotaso ja he työskentelevät tavallisesti suorittavissa palvelutehtävissä (esim. myynti- ja toimistotyö). Työntekijät toimivat tyypillisesti ruumiillisen työn ammateissa.

Puolueiden lyhenteet:

Kok. = Kokoomus

SDP = Sosialidemokraattinen puolue

Vas. = Vasemmistoliitto

PS = Perussuomalaiset

- +10. Oheinen kuvio esittää teollisuustuotannon kausitasoitettua määrää Yhdysvalloissa, Japanissa sekä Euroopan talous- ja rahaliiton alueella (EMU12) vuodesta 1990 asti. Vuosien 2010–2012 tiedot ovat kuvion laatimisajankohdan ennuste. Kuvio esittää muutokset indeksilukuina siten, että vuoden 2005 tuotantomäärää vastaa kullakin talousalueella lukema 100.
- Vertaa kuvion pohjalta Yhdysvaltojen, Japanin ja EMU-alueen teollisuustuotannon määrän kehitystä vuosina 1990–2009. (3 p.)
  - Mitkä tekijät selittävät käyrien osoittaman kehityksen? (3 p.)
  - Pohdi, millaisia seurauksia yhtäältä Yhdysvaltojen ja toisaalta EMU-alueen talouskehityksellä on Suomen kansantalouden kannalta. (3 p.)



Lähteet: ETLA/OECD/Tullihallitus/Tilastokeskus